

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valmismatkalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmismatkalakia. Ehdotuksen tavoitteena on erityisesti lain soveltamisalan ja valmismatkan määritelmän selventäminen. Valmismatkoiksi katsottaisiin muun muassa tietoverkoissa tarjolla olevat valmiiksi kootut kuljetuksen ja majoituksen sisältävät yhdistelmät, jotka myydään yhteishintaan. Valmismatkoina ei sen sijaan pidettäisi palvelupaketteja, jotka matkustaja omatoimisesti kokoaa erikseen tarjolla olevista ja erikseen hinnoitelluista vaihtoehtoisista palveluista.

Myös niin sanotut vaihto-oppilasmatkat tulisivat lain soveltamisalaan.

Matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia, jotka koskevat matkan luonnetta ja sen kuumista vakuuden piiriin. Matkustajalle tulisi antaa tietoja myös matkakohteen mahdollisista turvallisuusriskeistä ja tuoda esille tarve kattaa vakuutuksella henkilö- ja esinevahin-

got sekä mahdollisesta matkan peruuttamisesta aiheutuvat kulut.

Lisäksi ehdotetaan tarkistuksia säännöksiin, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa matkasopimus odottamattoman ja vakavan tapahtuman, kuten sairauden tai tapaturman johdosta. Säännökset muutettaisiin osittain tahdonvaltaisiksi siten, että peruuttamisoikeutta voitaisiin määrättyin edellytyksin rajoittaa sopimusehdoissa.

Virheilmoitusta koskevaa sääntelyä tarkistettaisiin niin, että reklamaation voisi tehdä paitsi matkanjärjestäjälle myös elinkeinonharjoittajalle, jota matkanjärjestäjä on käyttänyt apunaan ja jonka suorituksessa virhe ilmenee.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Lakia sovellettaisiin sen voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Valmismatkalaki ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista.....	3
Laki ja asetus valmismatkaliikkeitä.....	4
Kuluttajansuojalaki.....	4
Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta.....	4
Oikeuskäytäntö.....	5
2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö.....	6
Euroopan unioni.....	6
Pohjoismaat.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	9
3.1 Valmismatkalain soveltamisala ja valmismatkan määritelmä.....	9
3.2 Matkustajalle annettavat tiedot.....	9
3.3 Matkan peruuttaminen.....	10
3.4 Virheilmoitus.....	10
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	10
4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	10
4.2 Vaikutukset matkustajien ja matkailualalla toimivien elinkeinonharjoittajien asemaan.....	10
5 ASIAN VALMISTELU.....	11
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	12
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	12
2 VOIMAANTULO.....	15
LAKIEHDOTUS.....	16
Laki valmismatkalain muuttamisesta.....	16
LIITE.....	20
RINNAKKAISTEKSTI.....	20
Laki valmismatkalain muuttamisesta.....	20

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Matkailuala ja sillä noudatettavat toimintatavat ovat viime vuosina muuttuneet, sillä matkailupalveluiden tarjonta internetissä on lisääntynyt huomattavasti. Matkatoimistojen oma liiketoiminta verkossa on kasvanut, mutta myös lentoyhtiöt ja muut toimijat ovat ryhtyneet tarjoamaan verkon kautta erilaisia matkailupalveluja. Verkkokauppa on vaikuttanut erityisesti siten, että perinteisten valmismatkojen osuus matkailusta on vähentynyt ja omatoimimatkailun osuus puolestaan kasvanut.

Lentäen tehtyjä valmismatkoja, jotka sisältävät sarjatuotantopohjaisten matkojen lisäksi myös niin sanotut räätälöidyt matkat, on tilastoitu vuosilta 1998—2006. Valmismatkojen määrä on ollut suurin vuonna 1999 (986 875) ja pienin vuonna 2002 (871 066). Vuosina 2005 ja 2006 valmismatkailun määrä on vähentynyt: vuonna 2005 tilastoituja valmismatkoja on tehty 966 847 ja vuonna 2006 näitä matkoja on tehty 955 280. Tilastot eivät kuitenkaan sisällä kaikkien matkatoimistojen ja muiden toimijoiden tietoja. Lisäksi on huomattava, että matkailu kokonaisuudessaan on viime vuosina ollut kasvussa, mutta valmismatkojen osuus kaikista matkoista on edellä mainitusta syystä vähentynyt.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Valmismatkalaki ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista

Valmismatkalaki (1079/1994) ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista (1085/1994) tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1995.

Valmismatkalaisissa säädetään valmismatkojen markkinoinnista ja valmismatkoista teh-

tävistä sopimuksista. Soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu satunnaisesti järjestettävät valmismatkat sekä sellaiset valmismatkat, jotka kestävät enintään 24 tuntia eivätkä sisällä majoitusta yön aikana. Laki ei myöskään koske erillisten matkailupalvelujen, kuten yksittäisten lentojen tai pelkän majoituksen tarjoamista. Lain säännökset ovat pakottavia matkustajan hyväksi, jollei laissa erikseen toisin säädetä.

Valmismatkalla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan etukäteen järjestettyä ja yhdistettyyn hintaan tarjottua matkailupalvelusten yhdistelmää, johon sisältyy kuljetus ja majoitus tai toinen näistä yhdessä jonkin muun kokonaisuuden kannalta olennaisen matkailupalveluksen kanssa. Tällaisena palveluksena ei kuitenkaan pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan. Palvelusten yhdistelmä katsotaan etukäteen järjestetyksi, jos elinkeinonharjoittaja on suunnitellut ja koonnut sen valmiiksi tai jos yhdistelmä on sopimusta tehtäessä koottavissa tämän ennakolta suunnittelemista vaihtoehtoisista osista. Yhdistelmä katsotaan valmismatkaksi, vaikka sen eri osat hinnoiteltaisiin tai laskutettaisiin erikseen.

Säännökset markkinoinnissa annettavista tiedoista sekä sopimuksen tekemisestä ja muuttamisesta on sijoitettu valmismatkalain 2 lukuun. Jos valmismatkasta laaditaan esite, siinä on mainittava matkasopimukseen sovellettavat yleiset ehdot ja matkaa koskevat keskeiset tiedot. Esitteeseen sisältyvät sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää, jollei hän ole esitteessä varannut oikeutta muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä tai jollei muutoksesta ole myöhemmin sovittu. Matkanjärjestäjän on ennen sopimuksen päättämistä annettava matkustajalle tiedot matkan sisällöstä, tarvittavista

matkustusasiakirjoista, terveystieteistä ja sopimukseen sovellettavista ehdoista. Lisäksi matkanjärjestäjän tulee hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoittaa matkustajalle tiedot kulkuyhteyksistä aikatauluineen sekä antaa muita matkustajalle tarpeellisia tietoja.

Tietojen antamisesta on annettu tarkempia säännöksiä valmismatkasta annettavista tiedoista annettulla asetuksella. Asetukseen sisältyvät yksityiskohtaisemmat säännökset matkaesitteessä annettavista tiedoista, matkanjärjestäjän ennen sopimuksen päättämistä annettavista tiedoista ja muista ennen matkaa annettavista tiedoista.

Valmismatkain 2 luvussa on myös säännökset ulkomaan valmismatkasopimuksen syntymisestä, matkasopimuksen luovutuksesta, matkanjärjestäjän oikeudesta peruuttaa matka vähäisen osanottajamäärän takia sekä peruuttaa matka tai muuttaa matkajärjestelyjä ylivoimaisen esteen takia, korvaavan matkan järjestämisestä matkan peruutuessa sekä hinnan muutoksista. Luvussa säädetään lisäksi matkustajan oikeudesta peruuttaa sopimus. Matkustaja saa peruuttaa sopimuksen ensinnäkin, jos hänellä on perusteltu aihe uskoa, ettei matkaa voida toteuttaa sovitualla tavalla matkakohteessa tai sen läheisyydessä ilmenneiden sotatoimien, luonnonmullistuksen, lakon tai vastaavan tilanteen takia taikka muusta syystä hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta. Matkustajalla on peruuttamisoikeus myös, jos matkanjärjestäjä on olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen tai jos matkustajaa kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman vuoksi olisi kohtuutonta vaatia häntä lähtemään matkalle.

Säännökset matkanjärjestäjän velvollisuuksista ja tämän sopimusrikkomuksen seuraamuksista sisältyvät valmismatkain 3 lukuun. Matkanjärjestäjän suorituksen virheen seurauksena matkustajalla voi olla oikeus hinnanalennukseen, sopimuksen purkuun tai korvaavaan matkaan. Jos matkanjärjestäjä on huolimattomuudellaan aiheuttanut henkilö-, esine- tai varallisuusvahingon matkustajalle, tällä on lisäksi oikeus vahingonkorvaukseen. Matkanjärjestäjä vastaa myös sellaisen elinkeinonharjoittajan huolimattomuudesta, jota

hän käyttää apunaan sopimuksen täyttämiseksi.

Laki ja asetus valmismatkaliikkeistä

Valmismatkaliikkeen harjoittamisesta säädetään valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (1080/1994) ja asetuksessa (366/1995). Lain keskeiset säännökset koskevat valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröimistä Kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin ja maksukyvyttömyyden varalta Kuluttajavirastolle asetettavaa vakuutta.

Valmismatkalaisissa määritelty valmismatkan käsite rajaa myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalaa, ja lait liittyvät tämän takia läheisesti toisiinsa.

Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalakia (38/1978) sovelletaan kulutushyödykkeiden tarjontaan, myyntiin ja muuhun markkinointiin elinkeinonharjoittajilta kuluttajille, minkä lisäksi lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajan välittäessä kulutushyödykkeitä kuluttajille. Myös valmismatkat ovat laissa tarkoitettuja kulutushyödykkeitä. Lain säännökset kulutushyödykkeiden markkinoinnista (2 luku), sopimusehtojen sääntelystä (3 luku), sopimuksen sovitelusta ja tulkinnasta (4 luku) sekä etämyynnistä (6 luku) koskevat soveltuvin osin myös valmismatkojen tarjontaa ja myyntiä.

Markkinoinnissa ei kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten mukaan saa käyttää hyvän tavan vastaista tai muutoin kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä. Sopimatona pidetään aina sellaista markkinointia, joka ei sisällä kuluttajien terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja. Markkinoinnista on käytävä selkeästi ilmi sen kaupallinen tarkoitus ja se, kenen lukuun markkinointi toteutetaan. Siinä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetulla lailla (458/2002) säännellään muun muassa sähköistä markkinointia sekä sopi-

musten tekemistä sähköisesti. Laki koskee myös valmismatkojen sähköistä tarjontaa. Lain 7 §:ssä säädetään yleisestä tiedonantovelvollisuudesta ja 8 §:ssä tiedonantovelvollisuudesta tilausta tehtäessä. Sopimusehtojen toimittamisesta säädetään lain 9 §:ssä, jonka mukaan palvelun tarjoajan on toimitettava sopimusehdot palvelun vastaanottajan saataville siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa ne. Myös valmismatkalaissa tarkoitettut sopimusehdot voidaan toimittaa sähköisesti, jos niiden muuttumattomuus ja saatavuus on varmistettu.

Oikeuskäytäntö

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 1999:37 ottanut kantaa siihen, onko niin sanottua vaihto-oppilasmatkaa pidettävä valmismatkana. Ennen ratkaisun antamista korkein hallinto-oikeus pyysi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua siitä, kuuluiko vaihto-oppilasmatka matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY soveltamisalaan.

Ennakkoratkaisussaan (asia C—237/97, AFS Intercultural Programs Finland, Kok. 1999 s. I—825) yhteisöjen tuomioistuin toteisi, että yhdistyksen järjestämiin vaihto-oppilasmatkoihin sisältyi kuljetus, joka direktiivissä määriteltiin etukäteen järjestetyn yhdistelmän osatekijäksi. Majoituksen osalta tuomioistuin katsoi, että kokonaisuutena arvioituna majoitustavasta, majoituksen vastikkeettomuudesta ja kestosta seurasi, ettei kyseessä ollut direktiivissä tarkoitettu majoitus. Tuomioistuin kiinnitti tässä huomiota muun ohella siihen, että vaihto-oppilas asui isäntäperheessä korvauksetta perheenjäsenen asemassa. Koska vaihto-oppilasmatkaan ei kuulunut myöskään direktiivissä tarkoitettua muuta matkailupalvelua, matka ei kuulunut direktiivin soveltamisalaan.

Ratkaisussaan korkein hallinto-oikeus toteisi muun muassa valmismatkalain esitöihin viitaten, ettei valmismatkalain soveltamisala ollut direktiivin soveltamisalaa laajempi. Ratkaisu oli siten perustettava yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisuun. Tämän mukaisesti korkein hallinto-oikeus katsoi,

ettei vaihto-oppilasmatka ollut valmismatkalaisissa tarkoitettu valmismatka.

Valmismatkalakia koskevia riita-asioita ei ole juuri käsitelty yleisissä tuomioistuimissa, vaan lähinnä kuluttajariitalautakunnassa. Ratkaisuissa on otettu kantaa muun muassa siihen, milloin matkaa on pidettävä valmismatkana.

Kuluttajariitalautakunta on tulkinut valmismatkoiksi niin sanotut kielimatkat eli kokonaisuudet, joihin kuului kuljetus, perhemaajoitus ja kielikurssi (KVL Dnro 98/35/1499 ja 98/35/2365). Valmismatkaksi katsottiin myös kokonaisuus, joka muodostui majoituksesta apartamentos -tyyppisessä asunnossa ja kielikurssista (KVL Dnro 98/35/2849).

Ratkaisussa KVL Dnro 03/35/2130 lautakunta otti kantaa siihen, mitä voitiin pitää laissa tarkoitettuna muuna kokonaisuuden kannalta olennaisena matkailupalveluksena, joka yhdessä majoituksen kanssa muodosti valmismatkan. Lautakunnan mukaan valmismatkana tuli pitää ratsastusleiriä, joka sisälsi majoituksen ja ratsastustunnit. Lisäksi lautakunta on katsonut, että ratkaisua tehtäessä on otettava huomioon myös muut tekijät kuin matkailupalveluksen hinta, esimerkiksi retkiin käytetty aika (KVL Dnro 04/35/453).

Lautakunta on ottanut kantaa myös siihen, milloin matkaa voidaan pitää etukäteen järjestettynä ja yhdistettyyn hintaan myytynä. Ratkaisussa KVL Dnro 01/35/2642 luokkaretkimatkaa, jonka matkatoimisto oli suunnitellut koululuokan toiveiden mukaisesti ja johon sisältyivät muun muassa lennot, majoitukset ja retkiä, pidettiin valmismatkana. Kysymyksessä oli matkustajaryhmän tilauksesta yksilöllisesti suunniteltu yhdistelmä, joka myytiin asiakkaille yhdistettyyn hintaan.

Valmismatkan käsitteen ulkopuolelle lautakunta on todennut jäävän asiakkaan samasta toimistosta ostamat toisistaan selkeästi irralliset palvelut. Asiassa KVL Dnro 01/35/1145 lautakunta katsoi, että kysymyksessä ei ollut valmismatka, koska matkatoimisto ei ollut myynyt palveluja yhdistelmänä yhdistettyyn hintaan, vaan matkustaja oli ostanut lennot, majoituksen ja retket erillisinä palveluina.

Siitä huolimatta, että yhdistelmän eri osat on hinnoiteltu erikseen, kyseessä voi olla valmismatka. Asiassa KVL Dnro 01/35/764

matkanjärjestäjä oli suunnitellut ryhmän tilauksesta matkan kahteen maahan. Matkaan kuului kuljetuksia ja hotellimajoituksia. Matka tulkittiin valmismatkaksi eikä arvioinnissa annettu merkitystä sille, että matkan osat oli hinnoiteltu erikseen.

2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö

Euroopan unioni

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista sisältää Euroopan unionin alueella myytäviä matkapaketteja koskevat säännökset. Direktiivi on niin sanottu vähimmäisdirektiivi: jäsenvaltiot voivat antaa kuluttajia tehokkaammin suojaavia kansallisia säännöksiä. Direktiivi on pantu Suomessa täytäntöön valmismatkalaila ja asetuksella valmismatkasta annettavista tiedoista. Maksukyvyttömyysvakuutta koskeva direktiivin 7 artikla on pantu täytäntöön valmismatkaliikkeistä annetulla lailla.

Matkapaketilla tarkoitetaan direktiivissä etukäteen järjestettyä ja yhdistettyyn hintaan myytävää palvelujen yhdistelmää, joka koostuu vähintään kahdesta seuraavasta: kuljetus, majoitus tai muu huomattavan osan matkapaketista muodostava matkailupalvelu, joka ei välittömästi liity kulutukseen tai majoitukseen. Palvelun tulee lisäksi kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoitus yön aikana. Saman matkapaketin eri osien laskuttaminen erikseen ei vapauta matkanjärjestäjää tai -välittäjää direktiivissä säädetyistä velvollisuuksista.

Direktiivissä säädetään siitä, mitä tietoja matkanjärjestäjän tai -välittäjän kuluttajalle mahdollisesti antamassa esitteessä on oltava, sekä siitä, mitä tietoja matkanjärjestäjän tai -välittäjän tulee kuluttajalle joka tapauksessa antaa ennen sopimuksen tekemistä ja ennen matkan alkamista. Sopimuksessa on mainittava ainakin direktiivin liitteessä luetellut vähimmäistiedot. Kaikki sopimusehdot on tehtävä kirjallisesti tai muuten kuluttajan ymmärrettävissä ja saatavissa olevassa muodossa ja tämän on saatava ne tietoonsa ennen sopimuksen tekemistä. Edelleen direktiiviin sisältyvät säännökset kuluttajan oikeudesta

siirtää varauksensa toiselle henkilölle sekä rajoituksista matkanjärjestäjän oikeuteen muuttaa sopimuksen mukaisia hintoja. Erilliset säännökset koskevat kuluttajan oikeuksia matkanjärjestäjän peruuttaessa matkapaketin ja kuluttajan purkaessa sopimuksen matkanjärjestäjän muutettua sopimuksen keskeisiä ehtoja sekä oikeuksia tapauksessa, jossa merkittävä osa sovitusta palveluista jää suorittamatta.

Lisäksi direktiivissä säädetään matkanjärjestäjän tai -välittäjän vastuusta sopimusvelvoitteiden puutteellisesta tai virheellisestä täyttämisestä. Direktiivissä on myös säännökset matkanjärjestäjän tai -välittäjän maksukyvyttömyyden varalta asetettavasta vakuudesta. Vakuus on asetettava suoritettujen maksujen palauttamisen ja kuluttajan paluukuljetuksen turvaamiseksi.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tullutkin matkapaketin ja etukäteen järjestetyn yhdistelmän käsitteitä asiassa C—400/00, Club-Tour, Viagens e Turismo, Kok. 2002 s. I—4051. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että matkapaketin käsitteeseen kuuluvat myös ne matkat, jotka on järjestetty kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta heidän toiveidensa mukaisesti ja joita matkatoimisto myy vahvistamaansa kiinteään hintaan. Lisäksi tuomioistuin täsmensi, että etukäteen järjestetyn yhdistelmän käsite kattaa tapaukset, joissa matkailupalvelujen yhdistelmä perustuu niihin toivomuksiin, joita kuluttaja esittää aina siihen asti kun osapuolet tekevät sopimuksen. Käsitteen piiriin kuuluvat siten myös niin sanotut räätälöidyt matkapaketit, jotka on tehty sopimuksentekohetkellä.

Pohjoismaat

Ruotsissa direktiivi on pantu täytäntöön pääosin pakettimatkalaila (lag (1992:1672) om paketresor). Lakia sovelletaan sekä kuluttajasopimukseen että liikematkasopimukseen. Lain säännökset ovat matkustajan hyväksi pakottavia, jos matkustaja hankkii matkan pääasiallisesti yksityistä tarkoitusta varten.

Etukäteen järjestetyillä matkailupalveluiden yhdistelmällä tarkoitetaan laissa ennen sopimuksen solmimista tehtyjä järjestelyjä. Lisäksi vaaditaan, että yhdistelmää markkinoi-

daan tai se myydään yhteiseen hintaan tai erillisin hinnoin, jotka on kytketty toisiinsa. Näissä tapauksissa lakia sovelletaan, vaikka yhdistelmän osat maksetaan erikseen.

Lain soveltamisalaan kuuluviksi on yleisen valituslautakunnan (Allmänna reklamationsnämnden) ratkaisukäytännössä katsottu perinteisesti niin sanotut kielimatkat. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C—237/97 antaman ratkaisun jälkeen lautakunta on kuitenkin ratkaisussaan Dnro 4993/2001 katsonut, ettei majoituksen ja kielikurssin sisältänyt matkailupalveluiden yhdistelmä ollut pakettimatka.

Säännökset matkanjärjestäjän tiedonantovelvollisuudesta vastaavat asiallisesti direktiiviä, mutta ovat paikoin yleisluonteisempia. Vakuutusten osalta säädetään, että ennen sopimuksen tekemistä matkustajalle on annettava tieto vakuutuksista koskevista ehdoista, jos tämä on matkan sisällön vuoksi tarpeen. Hyvissä ajoin ennen matkan alkamista matkustajalle tulee antaa vielä tietoa vakuutusmahdollisuuksista. Lisäksi säädetään, että sopimuksen tulee sisältää myös vakuutuksia koskevat ehdot, jos se on tarpeen matkan sisällön vuoksi.

Laissa ei säädetä matkustajan oikeudesta peruuttaa matka. Matkustajalla on peruuttamisoikeus vain, jos peruuttamisoikeuden sisältävät yleiset matkaehdot on otettu osaksi sopimusta.

Norjassa direktiivi on pääosin pantu täytäntöön lailla pakettimatkoista ja matkavakuuksista (lov om pakkereiser og reiseegaranti 1995 nr 57). Lakia sovelletaan kuluttajasopimuksiin ja liikematkasopimuksiin. Jollei laissa toisin säädetä, säännökset ovat matkustajan hyväksi pakottavia, jos matka on luonteeltaan pääasiallisesti yksityinen.

Etukäteen järjestettynä matkailupalveluiden yhdistelmänä pidetään kokonaisuutta, jota markkinoidaan tai joka myydään yhteishintaan. Lain soveltamiseen ei vaikuta se, että yhdistelmään sisältyvät osat laskutetaan mahdollisesti erikseen.

Velvollisuudesta antaa tietoja asiakkaalle säädetään yleisellä tasolla laissa, ja yksityiskohtaiset säännökset sisältyvät oikeusministeriön asetukseen. Kansalliset säännökset vastaavat pitkälti direktiivin säännöksiä. Pakettimatkan markkinointi edellyttää vakuu-

den asettamista, ja vakuuden asettamisen on käytävä ilmi markkinointiaineistosta. Jos matkaa markkinoidaan muulla kuin vakuuden asettajan nimellä, vakuuden asettajan nimen tulee käydä aineistosta ilmi. Ennen sopimuksen tekemistä matkustajalle on ilmoitettava muun ohella peruuttamisoikeutta koskevat ehdot. Matkustajalle tulee antaa tietoa myös vakuutusmahdollisuuksista hyvissä ajoin ennen matkan alkamista.

Lain säännökset, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus, ovat osittain tahdonvaltaisia. Matkustajalla on tietyin edellytyksin oikeus peruuttaa matka ja saada suorittamansa maksut takaisin ylivoimaisen esteen vuoksi, esimerkiksi jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä on ilmennyt luonnonmullistuksia. Jos matkustaja muissa tilanteissa peruuttaa matkan, häneltä voidaan vaatia peruutusmaksu. Viimeksi mainituissa tilanteissa peruuttamisoikeutta on mahdollista kuitenkin rajoittaa siinä määrin kuin matkanjärjestäjän oikeus kolmatta tahoa kohtaan on rajoitettu. Matkustajalle tulee myös tarjota peruuttamisoikeutta koskevaa suojaa sairauden, onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn varalta, jolloin matkustaja voisi peruuttaa matkan lähtökohdaisesti korvauksetta.

Tanskassa direktiivi on pantu täytäntöön pääosin pakettimatkalaila (lov om pakkereiser nr 472 af 1993). Lakia sovelletaan kuluttajasopimuksiin ja liikematkasopimuksiin. Ellei laissa toisin säädetä, säännökset ovat pakottavia kaikkien matkustajien hyväksi.

Matkailupalveluiden yhdistelmänä pidetään palveluja, joita tarjotaan yhdessä tai joita on tarjottu etukäteen ja jotka myydään yhdessä. Yhdistelmään sisältyvien osien laskuttaminen mahdollisesti erikseen ei vaikuta lain soveltamiseen.

Norjan tavoin myös Tanskassa tiedonantovelvollisuudesta säädetään yleisellä tasolla laissa, ja yksityiskohtaiset säännökset antaa oikeusministeriö. Kansalliset säännökset vastaavat pitkälti direktiivin säännöksiä. Matkaesitteen tulee sisältää tiedot muun muassa matkan peruuttamista ja vakuutuksia koskevista säännöistä, jos nämä tiedot ovat tarpeen ottaen huomioon matkan luonne. Kyseiset tiedot on annettava matkustajalle myös ennen sopimuksen tekemistä. Ennen sopimuksen

tekemistä matkustajalle tulee antaa tietoja mahdollisuudesta ja edellytyksistä ottaa vakuutus sen varalta, että hän ei sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi voi osallistua matkalle. Sopimusta vahvistettaessa matkustajalle on annettava tieto sellaisesta vakuutusyhtiöstä, joka myöntää vakuutuksia sairauden vuoksi tehtävien matkaperuutusten varalta. Vielä ennen matkan alkamista hänelle tulee antaa tietoja mahdollisuudesta ottaa vakuutus.

Lain säännökset matkustajan peruuttamisoikeudesta ovat osittain tahdonvaltaisia. Matkustaja voi tietyin edellytyksin peruuttaa matkan ja saada suorittamansa maksut takaisin ylivoimaisen esteen vuoksi, esimerkiksi jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä on ilmennyt luonnonmullistuksia. Jos matkustaja muissa tilanteissa peruuttaa matkan, matkanjärjestäjä voi vaatia peruutusmaksun. Peruuttamisoikeutta voidaan kuitenkin rajoittaa sopimuksessa, jos matkanjärjestäjän oikeus kolmatta tahoja kohtaan on rajoitettu. Laissa säädetään myös matkustajan oikeudesta sopimuksen purkamiseen.

2.3 Nykytilan arviointi

Valmismatkalain soveltamisongelmat ovat johtuneet erityisesti valmismatkan käsitteen tulkinnanvaraisuudesta. Käsitteen eräät määreet, kuten ”etukäteen järjestetty” ja ”yhdistetty hinta” ovat osoittautuneet erityisen ongelmallisiksi arvioitaessa säännösten soveltumista matkailupalvelujen verkkotarjontaan. Matkustaja voi nykyisin koota ja varata matkapaketinsä helposti itse verkkosivuston ja siihen mahdollisesti linkitettyjen muiden sivustojen palvelutarjonnasta. Epäselvää on ollut muun muassa se, onko sivustojen ylläpitämisessä kysymys voimassa olevan lain ja direktiivin tarkoittamasta matkapakettien etukäteen järjestämisestä. Epäselvää on ollut myös se, ovatko verkossa toimivan matkatoimiston valmiiksi kokoamat, tavallisesti lennon ja hotellin sisältävät matkapaketit etukäteen järjestettyjä valmismatkoja, jos paketin osat ovat verkossa myös erikseen hankittavissa. Tilanteen selkeyttämiseksi on tarpeen tarkistaa valmismatkan käsitettä.

Matkustajalle annettavien tietojen osalta säännösten on havaittu olevan osittain puutteellisia. Selvittäessään vakuuden piiriin kuuluvia valmismatkoja Töölön Matkatoimisto Oy:n konkurssin yhteydessä Kuluttajavirastolla oli ongelmia todeta, mitkä myydyistä matkoista olivat valmismatkoja ja mitkä vakuuden piiriin kuulumattomia erillisiä matkapalveluja. Selvittelyä helpottaisi, jos matkustajalle annettavassa tietoaineistossa olisi selkeästi todettu matkan kuuluvan vakuuden piiriin tai jäävän sen ulkopuolelle.

Aasian luonnonkatastrofia 26.12.2004 koskeneen onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksen (A 2/2004 Y) toimenpidesuosituksen mukaan tuli muun ohella ryhtyä toimenpiteisiin matkailualan velvoittamiseksi viestittämään asiakkaille riskikysymyksistä, mukaan lukien luonnononnettomuusriskit. Suosituksen mukaan esiin olisi tuotava erityisesti yksilön oma vastuu turvallisuudesta, vakuutusten tarpeellisuus ja se kansainvälisen oikeuden periaate, että henkilön matkustaessa ulkomailla hänen turvallisuudestaan ovat ensi sijassa vastuussa kyseisen maan viranomaiset.

Valmismatkalain nykyiset säännökset matkustajan oikeudesta peruuttaa matka ovat osoittautuneet matkanjärjestäjille eräissä tapauksissa varsin ankariksi. Peruuttamisriski jää useimmiten matkanjärjestäjän kannettavaksi, sillä hänellä ei yleensä ole mahdollisuutta sopia vastaavista peruuttamishdoista matkan toteuttamiseen käyttämiensä kuljetus- tai majoitusyritysten kanssa. Peruutusten takia matkan toteuttaminen voi muodostua matkanjärjestäjälle tappiolliseksi erityisesti silloin, kun kysymyksessä on yksilöllisesti järjestetty ryhmämatka, jota ei voi tarjota ryhmään kuulumattomille, tai kaukomatka, jonka osanottajamäärä tavallisesti on pieni. Myös erityishintaisten lentolippujen peruuttamiseen ja siirtämiseen liittyvistä rajoituksista voi aiheutua matkanjärjestäjälle tappiota matkustajan peruuttaessa valmismatkan. Peruuttamiset saattavat kohtuuttomasti vaikeuttaa etenkin pienten matkatoimistojen toimintaa, koska ne usein järjestävät juuri ryhmämatkoja. Peruutuksista matkanjärjestäjille maksettavat voimassa olevan lain mukaiset korvaukset eivät riitä kattamaan varsinkaan

viime hetken peruutuksista aiheutuvia taloudellisia menetyksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Valmismatkalain soveltamisala ja valmismatkan määritelmä

Esityksen tavoitteena on tarkistaa valmismatkalainsäädäntöä siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet ongelmat voidaan poistaa.

Valmismatkalain soveltamisalaa ja valmismatkan määritelmää ehdotetaan tarkistettavaksi, jotta kaikki osapuolet eli matkustajat, matkanjärjestäjät ja -välittäjät sekä valvontaviranomainen tietävät, muodostavatko tarjotut ja myydyt matkailupalvelut lainsäädännön ja sen nojalla asetettavan vakuuden piiriin kuuluvan valmismatkan. Nykyistä täsmällisempi rajanveto on tärkeää myös, jotta osapuolet tietäisivät, sovelletaanko sopimukseen sopimusoikeuden yleisiä periaatteita vai valmismatkasopimuksia koskevia erityissäännöksiä.

Ehdotuksen mukaan sellaiset tyypillisesti lentokuljetuksen ja hotellimajoituksen sisältävät matkapaketit, jotka matkatoimisto on esimerkiksi verkkosivuillaan koonnut valmiiksi ja joita tarjotaan yhteishintaan, olisivat valmismatkoja. Sen sijaan, jos matkustaja itse kokoaa yhdistelmän verkkosivustoilla tai esitteissä tarjolla olevista erillisistä palveluista, kyseessä ei olisi laissa tarkoitettu matkanjärjestäjän etukäteen järjestämä valmismatka. Tällöin myös edellytetään, että kaikki matkustajan pakettiin valitsevat osat ovat ilmoitetulla hinnalla hankittavissa erikseen, eri ajankohtina ja siten, että palvelut voidaan myös käyttää erikseen ja eri ajankohtina.

Ehdotettu valmismatkan määritelmä olisi yksityiskohtaisempi kuin direktiivin määritelmä, mutta vastaisi asiallisesti edelleen direktiiviä. Direktiivi toisaalta mahdollistaisi nykyisen käsitteen laajentamisen niin, että omatoiminen paketoitakin kuuluisi lain soveltamisalaa. Tällaista ratkaisua ei pidetty tarpeellisena. Kuluttajamatkustajien tiedonsaantioikeus on yleisellä tasolla turvattu kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Matkustajien sopimusoikeudellista asemaa kulje-

tussopimuksissa säännellään kuljetusoikeudellisissa erityissääädöksissä ja yleissopimuksissa. Siltä osin kuin erityissääntelyä ei ole, voidaan nojautua yleisiin sopimusoikeudellisiin periaatteisiin, joille valmismatkalain säännöstökin keskeisesti rakentuu.

Valmismatkan käsitteeseen liittyvää majoituksen käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että vaihto-oppilasmatkot tulevat lain soveltamisalaa. Muutos merkitsee sitä, että kansallisen lain soveltamisala olisi tältä osin laajempi kuin direktiivin soveltamisala (vrt. yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta edellä jaksossa 2.1 tarkastellussa asiassa C—237/97). Muutos on katsottu tarpeelliseksi, koska vaihto-oppilasmatkoja tarjotaan myös puhtaasti kaupallisin perustein. Tällaiset matkat ovat poikkeuksellisen kalliita, ja matkustajina on alaikäisiä. Näistä syistä ei ole pidetty perusteltuna, että vaihto-oppilasmatkat olisivat kokonaan valmismatkoja koskevan erityissääntelyn ulkopuolella. Kun niin sanotut kielimatkat, joissa on perhemajoitus, on katsottu valmismatkoiksi, olisi epä johdonmukaista, jos taloudellisesti huomattavasti merkittävämmät vaihto-oppilasmatkat jäisivät kokonaan erityissääntelyn ulkopuolelle.

3.2 Matkustajalle annettavat tiedot

Matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia. Matkustajan olisi ensinnäkin saatava tietoa siitä, onko tarjottu matka valmismatka ja kuuluuko se maksukyvyttömyysvakuuden piiriin. On tärkeää, että matkustaja jo ennakolta saa tietää, milloin matkanjärjestäjän maksukyvyttömyysriski on katettu vakuuksin ja milloin matkustaja kantaa riskin itse. Annettaisiin tietoihin ehdotetaan lisättäväksi myös jaksossa 2.3 selostettu onnettomuustutkintakeskuksen toimenpidesuosituksen mukainen tiedottaminen matkakohteen mahdollisista turvallisuusriskeistä. Lisäksi matkustajalle tulisi mainita tarpeesta kattaa matkan mahdollisesta peruuttamisesta aiheutuvat kulut vakuutuksella silloin, kun peruuttamisoikeutta on sopimusehdoissa rajoitettu.

Nykyisin asetuksessa olevat tarkemmat säännökset tiedonantovelvoitteista ehdotetaan siirrettäviksi lain tasolle. Laintasoisen

sääntelyn katsotaan vastaavan paremmin perustuslain (731/1999) 80 §:n 1 momentin vaatimuksia.

3.3 Matkan peruuttaminen

Säännökset, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa matka, ehdotetaan muutettaviksi osittain tahdonvaltaisiksi. Matkustajalla olisi, kuten nykyisinkin, pääsääntöisesti oikeus peruuttaa matka, jos matkustaja on häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia estynyt osallistumasta matkalle. Ehdotuksen mukaan peruuttamisoikeutta voitaisiin kuitenkin rajoittaa sopimusehdoissa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät pääasiassa matkanjärjestäjän kannettaviksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Ehdotettu muutos ei koskisi tavanomaisia seuramatkoja. Niiden järjestäjillä on, toisin kuin erityismatkojen järjestäjillä, yleensä kohtuulliset mahdollisuudet myydä peruutuspaikat uudelleen ja siten vähentää peruutuksista aiheutuvia menetyksiä. Tällaisten matkojen kohdalla ei ole katsottu olevan tarvetta nykyisen sääntelyn muuttamiseen.

3.4 Virheilmoitus

Esityksessä ehdotetaan muutosta myös virheilmoitusta koskevaan sääntelyyn. Virheilmoituksen saisi tehdä myös sille elinkeinonharjoittajalle, jota matkanjärjestäjä on käyttänyt apunaan ja jonka suorituksessa virhe on ilmennyt. Muutos johtuu käytännön syistä. Matkustajan on usein helpompi ilmoittaa esimerkiksi hotellin puutteista suoraan hotellinpitäjälle, jolla on parhaimmat mahdollisuudet myös oikaista virhe viivytyksettä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Esityksessä ehdotetaan eräitä lisäyksiä ja muutoksia valmismatkojen markkinointia ja sopimusehtoja koskeviin säännöksiin. Markkinoinnin ja sopimusehtojen lainmukaisuuden yleinen valvonta kuuluu kuluttaja-asiamiehen tehtäviin. Ehdotetut muutokset eivät lisää kuluttaja-asiamiehen tehtäviä, mutta aiheuttavat tarpeen kohdentaa valvontatoimia muutosten voimaan tullessa erityisesti valmismatkojen markkinointi- ja sopimusehtokäytäntöihin. Voimavarojen lisäystarvetta ehdotetuista muutoksista ei aiheudu.

Esityksellä on välillisiä vaikutuksia valmismatkaliikkeitä valvovan Kuluttajaviraston tehtäviin. Tämä johtuu siitä, että tässä esityksessä ehdotettu tarkennettu valmismatkan käsite vaikuttaa myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalaan ja matka-alan viranomaisvalvontaan. Valmismatkaliikkeistä annettu laki on tarkoitus uudistaa samankaltaisesti, ja sitä koskevassa hallituksen esityksessä selvitetään esitysten vaikutukset Kuluttajaviraston tehtäviin ja toimintaan.

4.2 Vaikutukset matkustajien ja matkailualalla toimivien elinkeinonharjoittajien asemaan

Ehdotetut matkanjärjestäjän tiedonantovelvollisuutta koskevat muutokset parantavat matkustajien asemaa. Matkustajat saisivat nykyistä enemmän tietoja, jotta he voivat matkaa harkitessaan ja valitessaan arvioida matkaan liittyviä taloudellisia riskejä ja turvallisuusriskejä sekä tarvetta kattaa riskit vakuutuksin.

Peruuttamisoikeuteen ehdotettu muutos vähentää matkanjärjestäjille peruuttamisesta koituvaa taloudellista rasitusta ja tarvetta ottaa peruuttamisriskiä huomioon matkojen hinnoittelussa. Tämän voidaan olettaa vaikuttavan matkustajien kannalta myönteisesti matkojen hintatasoon. Toisaalta erityismatkojen peruuttamisriski jää matkustajan kannettavaksi ja lisää tarvetta kattaa peruuttamiskustannukset vakuutuksella.

Peruuttamisoikeutta koskevan muutoksen ei kuitenkaan arvioida lisäävän merkittävästi vakuuttamistarvetta, sillä matkustajavakuutuksia otetaan muutenkin hyvin yleisesti. Todennäköisesti vakuutuksista korvattavat peruuttamiskustannukset kasvaisivat, mikä

saattaa johtaa vakuutusmaksujen korottamiseen tai muiden vakuutusehtojen muuttamiseen matkustajille epäedullisemmaksi. Koska muutos koskee vain tiettytyyppisiä, rajoitetussa määrin järjestettäviä matkoja, sen ei kuitenkaan arvioida vaikuttavan merkittävästi matkustajavakuutusten korvausmenoon eikä näin ollen myöskään aiheuttavan tarvetta merkittäviin maksu- tai ehtomuutoksiin.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti kauppaja teollisuusministeriötä kuultuaan 31 päivänä lokakuuta 2005 työryhmän valmistelevaan valmismatkalainsäädännön muuttamista. Työryhmän tehtäväksi annettiin valmistella hallituksen esityksen muotoon laaditut ehdotukset sekä valmismatkalain että valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamiseksi. Erityisesti selvitettäväksi tuli lakien yleisen soveltamisalan ja siihen liittyvien keskeisten käsitteiden selkeyttäminen, matkanjärjestäjien tiedonantovelvoitteita koskevan sääntelyn selkeyttäminen, mihin liittyi tehtävä arvioida asetukseen sisältyvien tiedonantovelvoitteiden siirtämistä lain tasolle, sekä vakuusjärjestelmän mahdollinen kehittäminen.

Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriö, kauppaja teollisuusministeriö, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies, Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry (1.5.2007 alkaen Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry), Suomen Kuluttajaliitto ry sekä Suomen matkatoimistoalan liitto ry. Työryhmän toimikauden päättymisajankohtaa siirrettiin Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen liittyvien tehtävien hoitamisen takia. Työryhmän mietintö valmistui 20 päivänä syyskuuta 2007, ja siitä pyydettiin lausunto 20 viranomaiselta ja yhteisöltä. Annetuista lausunnoista on oikeusministeriössä laadittu tiivis-

telmä (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:2).

Kaikki lausunnonantajat pitivät esitystä tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna. Valtaosa oli myös sitä mieltä, että ehdotukset vähentävät lain tulkinnanvaraisuutta ja parantavat kuluttajien asemaa. Eriäviä näkemyksiä esitettiin matkustajan peruuttamisoikeutta koskevasta ehdotuksesta, jonka mukaan sääntely olisi osittain tahdonvaltaista. Elinkeinoelämää edustavat tahot kannattivat ehdotettua laajempaa sopimusvapautta. Esityksessä sääntely on säilytetty ennallaan, sillä sitä on pidetty molempien osapuolten kannalta kohtuullisena ratkaisuna.

Lisäksi lausunnoissa esitettiin joitakin huomautuksia muun muassa valmismatkan määritelmään ja matkanjärjestäjän tiedonantovelvoitteiden eräisiin yksityiskohtiin. Jatkovalmistelussa huomautukset on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tarkoituksena on antaa Eduskunnalle samanaikaisesti hallituksen esitys laeiksi valmismatkaliikkeistä ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että laki valmismatkaliikkeistä korvataan samanimisellä uudella lailla. Laki sisältäisi valmismatkaliikkeen harjoittamista koskevan elinkeino-oikeudellisen sääntelyn, erityisesti säännökset valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröimisestä ja maksukyvyttömyyden varalta annettavista vakuuksista.

Esitykset liittyvät toisiinsa, sillä myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisala määräytyisi keskeisesti valmismatkalaisissa määritellyn valmismatkan käsitteen pohjalta. Tämän takia esityksissä ehdotetut lait tulisi käsitellä ja saattaa voimaan samanaikaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 §. *Valmismatka.* Pykälässä määritellään lain soveltamisen kannalta keskeinen valmismatkan käsite. Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta muutoksia. Valmismatkalle olisi edelleen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti ominaista, että se on vähintään kahden momentissa mainitun palvelun yhdistelmä, joka on etukäteen järjestetty ja jota tarjotaan yhteiseen hintaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutoksia sen selventämiseksi, mitä tarkoitetaan etukäteen järjestämisellä. Momentin mukaan palvelujen yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuksen tekemistä tai sopimusta tehtäessä joko omasta aloitteestaan tai matkustajan taikka matkustajaryhmän aloitteesta heidän toivomustensa mukaisesti. Momentin sanamuodossa on otettu huomioon yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisu direktiivissä käytettyjen käsitteiden ”matkapaketti” ja ”etukäteen järjestetty yhdistelmä” tulkinnasta (jaksossa 2.2 selostettu asia C—400/00).

Etukäteen järjestetyille yhdistelmälle on ominaista, että elinkeinonharjoittaja — käytännössä matkanjärjestäjä — kokoaa palvelupaketin valmiiksi viimeistään sopimusta tehtäessä. Etukäteen järjestettyinä pidetään siten myös niin sanottuja räätälöityjä paketteja yllä mainitun yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Etukäteen järjestettyjä yhdistelmiä ovat myös internet-matkatoimistojen tarjoamat ”lento + hotelli” -paketit, sillä ne ovat valmiiksi koottuja jo ennen sopimuksen tekemistä.

Momentin mukaan yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä, jos matkustaja tai matkustajaryhmä suunnittelee tai kokoaa sen itse erikseen saatavilla olevista osista. Säännöksessä tarkoitettu palvelujen omatoiminen paketointi ei muodosta valmismatkaa siinäkään tapauksessa, että matkustajat käyttävät hyväkseen elinkeinonharjoittajan esittämiä vaihtoehtoja tai tämän tarjoamia varausjärjestelmiä. Edellytyksenä kuitenkin on, että matkustaja voi vapaasti valita ja varata yksittäi-

sen palvelun tai useampia yksittäisiä palveluja ja että nämä palvelut hinnoitellaan erikseen ja voidaan tarvittaessa myös maksaa erikseen. Lisäksi vaaditaan, että palveluja ei ole kytketty toisiinsa sopimuksetkoajan tai suoritusajankohdan mukaan eikä millään muullakaan tavalla. Palvelujen on oltava aidosti hankittavissa yksittäisinä ja toisistaan riippumatta.

Erillisiä matkailupalveluja hankitaan nykyisin erityisesti internetistä, mutta säännöksen soveltamisen kannalta ei ole merkitystä, miten tai missä viestintävälineessä palvelut ovat saatavilla. Tällaisia palveluja voidaan verkkosivujen ohella tarjota esimerkiksi esitteessä, puhelimitse tai henkilökohtaisesti liikeiloissa. Merkitystä ei ole myöskään sillä, maksetaanko palvelu sen tuottajalle suoraan vai mahdollisesti matkatoimiston välityksellä. Soveltamiseen eivät liioin vaikuta palveluntuottajien mahdolliset yhteistyösopimukset, joiden johdosta hinnat voivat vaihdella sen mukaan, miten tai kenen kautta varaus tehdään.

Pykälän 3 momentissa selvennetään yhdistetyn hinnan käsitettä. Käytännössä epätietoisuutta on aiheuttanut direktiivin 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan säännös, jonka mukaan saman matkapaketin eri osien laskuttaminen erikseen ei vapauta matkanjärjestäjää tai välittäjää direktiivissä säädetyistä velvollisuuksista. Momentissa säännöstä on täydennetty niin, että kyse on yhdistetystä hinnasta vain, jos erikseen hinnoitellut yhdistelmän osat eivät ole ostettavissa erikseen samoilla hinnoilla kuin pakettina. Jos yhdistelmän osat saa ostaa ilmoitettuun hintaan erillisinä ja yksittäin, kyse ei ole 1 momentissa ja direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yhdistetystä hinnasta.

Valmismatkalle on siis kaiken kaikkiaan ominaista se, että yhdistelmän olennaiset osat — tyypillisesti kuljetus ja majoitus — tarjotaan ja hankitaan yhdessä, yhtä aikaa ja kokonaishintaan. Yksi sopimus kattaa siten kaikki keskeiset palvelut, ja myös sopimus-suoritukset täytetään samana ajankohtana.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetun lisäyksen mukaan majoituksena pidetään myös majoi-

tusta perheessä. Tästä seuraa, että niin sanotut vaihto-oppilasmatkat tulevat, direktiivistä poiketen, lain soveltamisalaan. Muutos selkeyttää lain soveltamista myös muissa tapauksissa, joissa käytetään perhemajoitusta.

3 §. Muut määritelmät. Pykälän 1 momentin määritelmää matkanjärjestäjästä täsmennetään niin, että matkajärjestäjänä pidetään myös sitä, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja. Tällaiset elinkeinonharjoittajat rinnastetaan nykyisinkin matkanjärjestäjään valmismatkaliikkeistä annetun lain 2 §:n 2 momentin nojalla. Muutos ei asiallisesti muuta oikeustilaa, mutta on tarpeen määritelmien yhdenmukaistamiseksi.

Pykälän uusi 2 momentti sisältää matkanvälittäjän määritelmän. Määritelmä vastaa valmismatkaliikkeistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan määritelmää. Tämäkin muutos johtuu tarpeesta yhdenmukaistaa valmismatkoja koskevien säädösten määritelmiä.

Pykälän 3 momentti on sama kuin nykyisen pykälän 2 momentti.

5 §. Matkanvälittäjän vastuu. Pykälän otsikon ja 1 momentin tarkistukset ovat luonteeltaan teknisiä ja johtuvat matkanvälittäjän käsitteen käyttöön ottamisesta.

6 §. Matkaesite. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäviksi nykyisin valmismatkasta annettavista tiedoista annetun asetuksen 2 §:n 1 momentissa mainitut esitteen voimassaoloaikaa ja matkanjärjestäjää koskevat tiedot sekä asetuksen 5 §:ssä luetellut matkaa koskevat tiedot.

Momentin 1—6 kohdat vastaavat nykyisiä asetuksen 5 §:n 1—7 kohdan vaatimuksia.

Momentin 7 kohta, joka on pääosin sama kuin asetuksen 5 §:n 8 kohta, ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että se vastaa täsmällisemmin direktiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaa. Direktiivin mukaan matkustusasiakirjoista ja terveystietojen on annettava vain yleiset tiedot ja vastaava täsmennys ehdotetaan kohtaan lisättäväksi. Nykyinen asetuksen säännös on sanamuodoltaan tiukempi ja tulkittavissa niin, että esitteessä on selvitettävä yksityiskohtaisemmin Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa voimassa olevat matkustusasiakirjoja ja terveystietojen koskevat vaatimukset.

Momentin 8 kohta vastaa muuten asetuksen 5 §:n 9 kohta, mutta sitä on täydennetty matkanjärjestäjän velvollisuudella mainita erityisesti tarve kattaa henkilö- ja esinevahingoista sekä matkan peruuttamisesta koituvat kulut vapaaehtoisella matkavakuutuksella. Peruuttamiskuluja koskeva täydennys johtuu 15 §:ään ehdotetusta muutoksesta, jonka mukaan matkanjärjestäjä voisi sopimusehdoissaan rajoittaa matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus. Matkanjärjestäjän tulisi vakuuttamistietoja antaessaan kiinnittää matkustajan huomiota siihen, että tarjolla olevat vakuutukset voivat kattavuudeltaan olla erilaisia.

Momentin 9 kohta vastaa asetuksen 5 §:n 10 kohta.

Momentin 10 kohta on uusi. Esitteessä on kohdan mukaan mainittava, onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut maksukyvyttömyytensä varalta valmismatkaliikkeistä annetun lain 9 §:n mukaisen vakuuden ja kattaako vakuus tarjotun matkan.

Kohdan mukaan olisi lisäksi mainittava, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu. Tältä osin ehdotus liittyy valmismatkaliikkeistä annetun lain uudistamiseen. Voimassa olevan lain mukaan matkanvälittäjän, joka toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain mukaista vakuutta, on asetettava vakuus. Mainitun lain uudistamista koskevassa hallituksen esityksessä säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että matkanvälittäjällä olisi velvollisuus asettaa vakuus vain, jos hänen päämiehensä ei ole asettanut direktiivin 7 artiklan mukaisista vakuutta tai jos päämiehen kotipaikka on muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Matkustajien on näissä tapauksissa tärkeää saada tieto paitsi vakuuden olemassaolosta myös siitä, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu.

6 a §. Sopimusehdot. Pykälän 1 momentin säännökset velvollisuudesta julkaista sopimusehdot esitteessä tai pitää ne muulla tavoin kirjallisina matkustajan saatavilla pohjautuvat voimassa olevaan 6 §:n 1 momenttiin sekä asetuksen 3 ja 7 §:ään. Uutta momentissa on se, että ehdot voidaan pitää matkustajien saatavilla myös sähköisesti siten, että matkustaja voi ne tallentaa ja toisintaa

muuttumattomina. Tältä osin säännös vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 9 §:ää. Matkustajalla on siis olta- va tosiasialliset mahdollisuudet saada sähköisetkin ehdot itselleen sen sisältöisinä kuin ne olivat sopimusta tehtäessä, jotta hän voi ehdot säilyttää ja tarvittaessa niihin vedota.

Sähköiset sopimusehdot voidaan toimittaa matkustajille esimerkiksi sähköpostitse. Vaatimukset voidaan täyttää myös internet-sivuilla esimerkiksi niin, että ohjelma ennen sopimuksen tekemistä ohjaa matkustajan tal- lentamaan ja tulostamaan sopimusehdot. Tal- lennettavissa ja tulostettavissa on oltava niin vakioehdot kuin yksilöllisesti sovitut ehdot.

Pykälän 2 momentti vastaa asetuksen 4 §:ää.

6 b §. Ennakkotietojen ja ehtojen sitovuus. Pykälään on siirretty nykyisen 6 §:n 2 mo- mentin säännökset esitteessä ilmoitettujen sopimusehtojen ja muiden tietojen sitovuudesta. Säännöksiä on kuitenkin täsmennetty niin, että ne soveltuvat muihinkin kuin esitteessä mainittuihin ehtoihin ja tietoihin. Läh- tökohtaisesti sitovia ovat siten kaikki etukä- teen kirjallisina tai sähköisinä ilmoitetut so- pimusehdot ja muut tiedot.

7 §. Tiedot ennen sopimuksen päättämistä. Pykälän 1 momentti vastaa periaatteiltaan voimassa olevaa momenttia, mutta se on muotoiltu toisella tavalla. Momentissa nykyi- sin erikseen mainittujen matkustajalle ilmoitettavien seikkojen sijasta momentissa viita- taan 6 ja 6 a §:ään, joihin nykyisen asetuksen yksityiskohtaisemmat vaatimukset ehdotuk- sen mukaan sisältyvät. Uutta momentissa on se, että sopimusehdot voidaan antaa myös sähköisesti samalla tavoin kuin 6 a §:n 1 momentissa eli siten, että ehdot ovat muut- tumattomina matkustajan tallennettavissa ja toisinnettavissa. Uutta on sekin, että sopi- musehtojen lisäksi myös 6 §:n 10 kohdassa tarkoitettut tiedot vakuudesta on annettava kirjallisesti tai pysyväällä tavalla sähköisesti.

Pykälän 2 momentti vastaa asiallisesti voimassa olevaa momenttia, mutta siinäkin on otettu lukuun sopimusehtojen toimittami- nen sähköisesti.

8 §. Muut ennen matkaa annettavat tiedot. Pykälän 1 momenttiin on lisätty asetuksen 8 §:ssä nyt oleva matkanjärjestäjän velvolli- suus huomauttaa matkustajalle matkustajan

mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa pa- luukuljetusta koskevat tiedot matkakohtees- sa.

Pykälän uusi 2 momentti vastaa asetuksen 9 §:ää ja uusi 3 momentti asetuksen 10 §:ää.

Pykälän 4 momentin säännökset ovat ko- konaan uusia. Ne koskevat matkanjärjestäjän velvollisuutta huomauttaa matkaan mahdolli- sesti liittyvistä erityisistä riskeistä, kuten epävakaiden poliittisten olojen aiheuttamista riskeistä tai luonnononnettomuuksien uhasta. Matkanjärjestäjän on momentin mukaan tuo- tava esille myös matkustajan oma vastuu tur- vallisuudestaan, vakuutusten tarve sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viran- omaiset. Käytännössä matkanjärjestäjien tuli- si muun muassa kiinnittää matkustajien huomiota ulkoasiainministeriön verkkosivuilla julkaistaviin matkustustiedotteisiin, joissa on tietoja eri maiden turvallisuustilanteesta sekä ohjeita ja suosituksia matkustajille.

15 §. Matkustajan oikeus peruuttaa sopi- mus. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdote- taan muutettavaksi. Kohdan ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvä pääsääntö matkustajan peruuttamisoikeudesta on muotoiltu toisin kuin voimassa olevassa kohdassa, mutta asi- allisesti säännös on samansisältöinen. Mat- kustajalla olisi oikeus peruuttaa matka, jos matkustaja on häntä kohdanneen odottamatoman ja vakavan tapahtuman takia estynyt osallistumasta matkalle ja sopimuksen pe- ruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan mat- kustajan oikeutta peruuttaa sopimus voitai- siin kuitenkin sopimusehdoissa rajoittaa. Ra- joitus olisi sallittu, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasi- assa matkanjärjestäjän kannettavaksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluon- teen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Peruuttamisoikeutta rajoittavan ehdon käyttäminen edellyttää siis ensinnäkin sitä, että peruuttamisesta aiheutuneet kustannuk- set jäävät ainakin pääasiallisesti matkanjär- jestäjän kannettaviksi. Jos matkanjärjestäjä ei esimerkiksi joudu peruutetun matkan osalta täyttämään sopimusvelvoitteitaan alihankki- joitaan kohtaan, matkanjärjestäjälle ei koidu

kohdassa tarkoitettuja kustannuksia, eikä rajoitusehtoa voida käyttää. Lisäksi kohdassa edellytetään, että kysymyksessä olevaan matkaan liittyy erityispiirteitä, joiden johdosta sitä ei voida saada myydyksi toiselle. Peruuttamisoikeuden rajoituksia ei näin ollen voida ottaa esimerkiksi yleisölle tarjottavien tavanomaisten seuramatkojen ehtoihin.

Rajoitusehtoa voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun matka järjestetään yksilöllisesti tiettyä matkustajaryhmää tai yksittäistä matkustajaa varten. Ryhmämatkojen ohella tämällyyppisiä matkoja saattavat olla useimmat liikematkat, kuten messumatkat. Matkan erityisluonteen perusteella voidaan rajoittaa esimerkiksi sellaisten matkojen peruuttamisoikeutta, joihin sisältyy kalliita erityispalveluja, jos matkanjärjestäjä on joutunut palvelut maksamaan eikä voi saada syntyneitä kustannuksia takaisin.

Peruuttamisoikeutta voitaisiin rajoittaa esimerkiksi ajallisesti määräämällä ehdoissa aikaraja, jonka jälkeen oikeutta ei enää ole. Sopimusehdoissa voitaisiin myös täsmentää tai rajoittaa peruuttamiseen oikeuttavia syitä tai määrätä peruuttamisen edellytykseksi laissa säädettyä suuremman korvauksen maksaminen matkanjärjestäjälle. Peruuttamisoikeus voitaisiin erityisestä syystä evätä kokonaankin. Tällainen ehto voi olla perusteltu silloin, kun matkajärjestelyistä sopimisen ja matkan alkamisen välille jää vain lyhyt aika.

Pykälän 3 momentti on sama kuin nykyinen 2 momentti.

Pykälän uuteen 4 momenttiin on siirretty nykyisin 1 momentin 3 kohdassa oleva säännös matkustajan oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus, jos matkustaja kuolee ennen matkaa. Matkustajan oikeudenomistajien peruuttamisoikeuteen sovellettaisiin momentin mukaan 1 momentin 3 kohdan

sekä 2 ja 3 momentin säännöksiä. Oikeudenomistajien peruuttamisoikeutta voitaisiin siten rajoittaa sopimusehdoissa samoin edellytyksin kuin matkustajan peruuttamisoikeutta.

18 §. Virheilmoitus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetun lisäyksen mukaan matkustaja voi tehdä virheilmoituksen myös sille elinkeinonharjoittajalle, jota matkanjärjestäjä on käyttänyt apunaan ja jonka suorituksessa virhe ilmenee. Matkustaja voisi siten oikeuksiaan menettämättä ilmoittaa esimerkiksi hotellin puutteista yksinomaan hotellinpitäjälle ja kuljetuksen virheistä vastaavasti kuljetusyritykselle.

Muutos johtuu käytännön syistä. Matkanjärjestäjällä ei aina ole edustajaa matkakohdeissa tai edustaja voi olla vaikeasti tavoitettavissa. Matkustajienkin voi olla vaikea ymmärtää, ettei kyseisen palvelun tuottajalle myydyssä ajoin tehty reklamaatio ole riittävä. Yleensä myös sillä yrityksellä, jonka suorituksessa virhe ilmenee, on parhaat mahdollisuudet oikaista virhe viivytyksettä reklamaation tekemisen jälkeen.

2 Voimaantulo

Matkanjärjestäjien on ehdotettujen muutosten takia uusittava matkaesitteensä ja tarkistettava joiltakin osin sopimusehtojaan. Lain vahvistamisen ja voimaantulon välille tulisi tämän takia jäädä kohtuullinen, noin kuuden kuukauden pituinen siirtymäaika.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Lailla ei siten olisi taannehtivia vaikutuksia sopimussuhteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valmismatkalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun valmismatkalain (1079/1994) 2 ja 3 §, 5 §:n otsikko ja 1 momentti, 6—8 ja 15 § sekä 18 §:n 1 momentti ja lisätään lakiin uusi 6 a ja 6 b § seuraavasti:

2 §

Valmismatka

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä laissa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään:

- 1) kuljetus ja majoitus; tai
- 2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuksen tekemistä tai sopimusta tehtäessä joko omasta aloitteestaan taikka matkustajan tai matkustajaryhmän aloitteesta heidän toivomustensa mukaisesti. Yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä, jos matkustaja tai matkustajaryhmä itse suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän erikseen saatavilla olevista osista. Tällaista yhdistelmää ei pidetä valmismatkana, vaikka yhdistelmän kokoamisessa käytetään hyväksi elinkeinonharjoittajan esittelemiä vaihtoehtoja tai tarjoamia varausjärjestelmiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhdistelmä katsotaan tarjotuksi yhdistettyyn hintaan, vaikka yhdistelmän osat hinnoitellaan tai las-

kutetaan erikseen, jos osia ei voi ostaa erikseen samoilla hinnoilla kuin yhdistettyinä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna majoituksena pidetään myös majoitusta perheessä. Majoituksena ei pidetä kuljetukseen liittyvää majoitusta kulkuvälineessä.

3 §

Muut määritelmät

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja sekä tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä taikka joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja.

Matkanvälittäjällä tarkoitetaan sitä, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia.

Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai -välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai -välittäjän kanssa.

5 §

Matkanvälittäjän vastuu

Matkanvälittäjä vastaa matkustajalle annettavista tiedoista ja sopimuksen täyttämisestä samalla tavoin kuin matkanjärjestäjä. Tällais-

ta vastuuta ei kuitenkaan synny, jos matkanvälittäjä toimii sellaisen matkanjärjestäjän lukuun, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos matkustaja on sopimusta tehtäessä selvillä tästä sekä tämän seikan vaikutuksesta hänen oikeuksiinsa.

6 §

Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava esitteen voimassaoloaika, matkanjärjestäjän nimi ja yhteystiedot sekä seuraavat matkaa koskevat tiedot:

- 1) matkan hinta, hintaan sisältyvät palvelut, mahdolliset erikseen perittävät maksut ja maksuehdot;
- 2) matkan kohde tai kiertomatkan kohteet ja matkareitti;
- 3) matkan kesto päivinä tai viikkoina ja kiertomatkoista myös oleskeluajat eri paikkakunnilla;
- 4) lähdön ja paluun päivämäärät sekä paikat;
- 5) kulkuväline, kuljetusmuoto, kuten reittitai tilauskuljetus, matkustusluokka ja alustavat aikataulut;
- 6) majoituksen muoto, sijainti, kohdevaltion sääntöjen mukainen luokitus tai muu mukavuustasoa kuvaava selvitys sekä muut pääominaisuudet, kuten saatavilla olevat palvelukset ja huoneen tai huoneiston tyyppi ja varustetaso;
- 7) yleiset tiedot Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tarvitsemista matkustusasiakirjoista ja niiden hankkimiseen yleensä tarvittavasta ajasta sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveystieteistä;
- 8) tarve kattaa henkilö- ja esinevahingoista sekä matkan peruuttamisesta koituvat kulut vapaehtoisella matkavakuutuksella;
- 9) vaaditaanko matkan toteuttamiseen vähimmäismäärä matkustajia ja milloin matkan mahdollisesta peruuttamisesta vähäisen osanottajamäärän takia viimeistään ilmoitetaan;
- 10) onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut valmismatkaliikkeista annetun

lain (/) 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu ja kattaako vakuus tarjotun matkan.

6 a §

Sopimusehdot

Matkasopimukseen sovellettavat ehdot on otettava esitteeseen tai pidettävä ne muulla tavoin matkustajan saatavilla kirjallisina tai sähköisesti siten, että matkustaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Esitteessä on tällöin viitattava sovellettaviin ehtoihin sekä mainittava, mistä ne voi saada tai, jos ehdot on julkaistu matkanjärjestäjän muussa esitteessä, missä ne on julkaistu.

Sopimusehdoissa on mainittava 10, 15 ja 18 §:ssä säädetyt matkustajan oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi on mainittava, milloin matkustajaa sitova sopimus lain tai sopimusehtojen mukaan syntyy.

6 b §

Ennakkotietojen ja ehtojen sitovuus

Esitteessä tai muuten etukäteen kirjallisesti tai sähköisesti ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää. Ehtoja ja muita tietoja saa kuitenkin muuttaa, jos matkanjärjestäjä on nimenomaisesti varannut itselleen oikeuden muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä tai jos muutoksesta on myöhemmin sovittu.

7 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että matkustaja saa 6 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä 6 a §:ssä tarkoitetut sopimusehdot ennen sopimuksen päättämistä. Sopimusehdot ja 6 §:n 10 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava kirjallisina tai 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla pysyvällä tavalla sähköisesti.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina tai pysyvällä tavalla sähköisesti olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajal-

le antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

8 §

Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteyksistä aikatauluineen sekä huomautettava matkustajan mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa paluukuljetusta koskevat tiedot matkakohteessa. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Jos matkanjärjestäjällä ei ole matkakohteessa henkilökuntaa, joka voi avustaa matkustajaa 16 §:ssä säädetyn mukaisesti, matkanjärjestäjän on ilmoitettava matkustajalle matkanjärjestäjän tai -välittäjän paikallisen edustajan nimi ja yhteystiedot tai vastaavat tiedot paikallisista toimipaikoista, joihin matkustaja voi apua tarvitessaan ottaa yhteyttä. Jos tällaisia edustajia tai toimipaikkoja ei ole, matkustajalle on ilmoitettava, miten hän tarvittaessa saa yhteyden matkanjärjestäjään tai välittäjään.

Jos matkalle osallistuu alaikäinen ilman huoltajaa, matkanjärjestäjän on annettava hänen huoltajalleen tiedot, joiden avulla alaikäiseen tai hänestä matkakohteessa vastuussa olevaan saadaan suoraan yhteys.

Matkanjärjestäjän on huomautettava matkustajalle matkaan mahdollisesti liittyvistä erityisistä riskeistä ja tuotava esille myös matkustajan oma vastuu turvallisuudestaan, vakuutusten tarpeellisuus sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset.

15 §

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

1) hänellä on perusteltua aihetta uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoi-

tetun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;

2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai

3) matkustaja on estynyt osallistumasta matkalle häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia ja sopimuksen peruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.

Matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus 1 momentin 3 kohdan perusteella voidaan sopimusehdoissa rajoittaa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasiassa matkanjärjestäjän kannettaviksi sen vuoksi, että matkaa ei voi saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan synn takia.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksumoritteet. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

Jos matkustaja kuolee ennen matkaa, oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus on voimassa, mitä 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään.

18 §

Virheilmoitus

Matkustaja ei saa vedota virheeseen, ellei hän ilmoita virheestä matkanjärjestäjälle kohtuullisessa ajassa siitä, kun hän havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita. Virheilmoitus voidaan myös tehdä elinkeinonharjoittajalle, jota matkanjärjestäjä on käyttänyt apunaan ja jonka suorituksessa virhe ilmenee.

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 20 .

päivänä

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin
sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tulles-
sa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

Laki**valmismatkalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun valmismatkalain (1079/1994) 2 ja 3 §, 5 §:n otsikko ja 1 momentti, 6—8 ja 15 § sekä 18 §:n 1 momentti ja *lisätään* lakiin uusi 6 a ja 6 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Valmismatka**Valmismatka*

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä laissa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään:

- 1) kuljetus ja majoitus; tai
- 2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja on suunnitellut ja koonnut sen valmiiksi tai jos yhdistelmä on sopimusta tehtäessä koottavissa elinkeinonharjoittajan ennakolta suunnittelemissa vaihtoehtoisista osista. Yhdistelmää pidetään valmismatkana, vaikka sen eri osat hinnoitellaan tai laskutaan erikseen.

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä laissa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään:

- 1) kuljetus ja majoitus; tai
- 2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja *suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuksen tekemistä tai sopimusta tehtäessä joko omasta aloitteestaan taikka matkustajan tai matkustajaryhmän aloitteesta heidän toivomustensa mukaisesti. Yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä, jos matkustaja tai matkustajaryhmä itse suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän erikseen saatavilla olevista osista. Tällaista yhdistelmää ei pidetä valmismatkana, vaikka yhdistelmän kokoamisessa käytetään hyväksi elinkeinonharjoittajan esittelemiä vaihtoehtoja tai tarjoamia varausjärjestelmiä.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhdistelmä

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna majoituksena ei pidetä kuljetukseen liittyvää majoitusta kulkuvälineessä.

3 §

Muut määritelmät

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä.

Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa.

5 §

Valmismatkan välittäjän vastuu

Valmismatkan välittänyt elinkeinonharjoittaja vastaa matkustajalle annettavista tiedoista ja sopimuksen täyttämisestä samalla tavoin kuin matkanjärjestäjä. Tällaista vastuuta ei kuitenkaan synny, jos välittäjä toimii sellaisen matkanjärjestäjän lukuun, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos matkustaja on sopimusta tehtäessä selvillä tästä sekä tämän seikan vaikutuksesta hänen oikeuksiinsa.

katsotaan tarjotuksi yhdistettyyn hintaan, vaikka yhdistelmän osat hinnoitellaan tai laskutetaan erikseen, jos osia ei voi ostaa erikseen samoilla hinnoilla kuin yhdistettyinä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna majoituksena *pidetään myös majoitusta perheessä. Majoituksena ei pidetä kuljetukseen liittyvää majoitusta kulkuvälineessä.*

3 §

Muut määritelmät

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja *sekä* tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä *taikka joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja.*

Matkanvälittäjällä tarkoitetaan sitä, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia.

Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai -välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai -välittäjän kanssa.

5 §

Matkanvälittäjän vastuu

Matkanvälittäjä vastaa matkustajalle annettavista tiedoista ja sopimuksen täyttämisestä samalla tavoin kuin matkanjärjestäjä. Tällaista vastuuta ei kuitenkaan synny, jos *matkanvälittäjä* toimii sellaisen matkanjärjestäjän lukuun, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos matkustaja on sopimusta tehtäessä selvillä tästä sekä tämän seikan vaikutuksesta hänen oikeuksiinsa.

6 §

Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava matkasopimukseen sovellettavat yleiset ehdot ja matkaa koskevat keskeiset tiedot.

Esitteessä ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää. Ehtoja ja muita tietoja saa kuitenkin muuttaa, jos matkanjärjestäjä on esitteessään varannut itselleen oikeuden muutoksiin ja ilmoittanut muu-

6 §

Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava *esitteen voimassaoloaika, matkanjärjestäjän nimi ja yhteystiedot sekä seuraavat matkaa koskevat tiedot:*

1) *matkan hinta, hintaan sisältyvät palvelut, mahdolliset erikseen perittävät maksut ja maksuehdot;*

2) *matkan kohde tai kiertomatkan kohteet ja matkareitti;*

3) *matkan kesto päivinä tai viikkoina ja kiertomatoista myös oleskeluajat eri paikkakunnilla;*

4) *lähdön ja paluun päivämäärät sekä paikat;*

5) *kulkuväline, kuljetusmuoto, kuten reitti- tai tilauskuljetus, matkustusluokka ja alustavat aikataulut;*

6) *majoituksen muoto, sijainti, kohdevaltion sääntöjen mukainen luokitus tai muu mukavuustasoa kuvaava selvitys sekä muut pääominaisuudet, kuten saatavilla olevat palvelukset ja huoneen tai huoneiston tyyppi ja varustetaso;*

7) *yleiset tiedot Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tarvitsemista matkustusasiakirjoista ja niiden hankkimiseen yleensä tarvittavasta ajasta sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveystieteistä;*

8) *tarve kattaa henkilö- ja esinevahingoista sekä matkan peruuttamisesta koituvat kulut vapaaehtoisella matkavakuutuksella;*

9) *vaaditaanko matkan toteuttamiseen vähimmäismäärä matkustajia ja milloin matkan mahdollisesta peruuttamisesta vähäisen osanottajamäärän takia viimeistään ilmoitetaan;*

10) *onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu ja kattaako vakuus tarjotun matkan.*

Voimassa oleva laki

toksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä taikka jos muutoksesta on myöhemmin sovittu.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä esitteen laatimisesta sekä siinä mainittavista sopimusehdoista ja muista tiedoista.

6 a §

Sopimusehdot

Matkasopimukseen sovellettavat ehdot on otettava esitteeseen tai pidettävä ne muulla tavoin matkustajan saatavilla kirjallisina tai sähköisesti siten, että matkustaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Esitteessä on tällöin viitattava sovellettaviin ehtoihin sekä mainittava, mistä ne voi saada tai, jos ehdot on julkaistu matkanjärjestäjän muussa esitteessä, missä ne on julkaistu.

Sopimusehdoissa on mainittava 10, 15 ja 18 §:ssä säädetyt matkustajan oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi on mainittava, milloin matkustajaa sitova sopimus lain tai sopimusehtojen mukaan syntyy.

6 b §

Ennakkotietojen ja ehtojen sitovuus

Esitteessä tai muuten etukäteen kirjallisesti tai sähköisesti ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää. Ehtoja ja muita tietoja saa kuitenkin muuttaa, jos matkanjärjestäjä on nimenomaisesti varannut itselleen oikeuden muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä tai jos muutoksesta on myöhemmin sovittu.

7 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on ennen sopimuksen päättämistä annettava matkustajalle tiedot matkan sisällöstä, tarvittavista matkustusasiakirjoista, matkaa ja oleskelua koskevista terveysmääräyksistä sekä sopimukseen sovellet-

7 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että matkustaja saa 6 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä 6 a §:ssä tarkoitetut sopimusehdot ennen sopimuksen päättämistä. Sopimusehdot ja 6 §:n 10 kohdassa tarkoitetut tiedot on an-

tavista ehdoista. Sopimusehdot on annettava matkustajalle kirjallisina, jollei ehtoja ole julkaistu matkustajan saatavilla olevassa esitteessä.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajalle antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja matkustajalle on annettava ennen sopimuksen päättämistä.

8 §

Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteysistä aikatauluineen. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja matkustajalle on annettava ennen matkaa.

nettava kirjallisina tai 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettulla pysyväällä tavalla sähköisesti.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina tai pysyväällä tavalla sähköisesti olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajalle antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

8 §

Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteysistä aikatauluineen sekä huomautettava matkustajan mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa paluukuljetusta koskevat tiedot matkakohteessa. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Jos matkanjärjestäjällä ei ole matkakohhteessa henkilökuntaa, joka voi avustaa matkustajaa 16 §:ssä säädetyn mukaisesti, matkanjärjestäjän on ilmoitettava matkustajalle matkanjärjestäjän tai -välittäjän paikallisen edustajan nimi ja yhteystiedot tai vastaavat tiedot paikallisista toimipaikoista, joihin matkustaja voi apua tarvitessaan ottaa yhteyttä. Jos tällaisia edustajia tai toimipaikkoja ei ole, matkustajalle on ilmoitettava, miten hän tarvittaessa saa yhteyden matkanjärjestäjään tai välittäjään.

Jos matkalle osallistuu alaikäinen ilman huoltajaa, matkanjärjestäjän on annettava hänen huoltajalleen tiedot, joiden avulla alaikäiseen tai hänestä matkakohteessa vastuussa olevaan saadaan suoraan yhteys.

Matkanjärjestäjän on huomautettava matkustajalle matkaan mahdollisesti liittyvistä erityisistä riskeistä ja tuotava esille myös matkustajan oma vastuu turvallisuudestaan, vakuutusten tarpeellisuus sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat

ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset.

15 §

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

1) hänellä on perusteltua aihetta uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoitettun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;

2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai

3) matkustajaa kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman vuoksi olisi kohtuutonta vaatia häntä lähtemään matkalle; jos matkustaja kuolee ennen matkaa, on hänen oikeudenomistajillaan oikeus peruuttaa sopimus.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksusuoritukset. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

15 §

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

1) hänellä on perusteltua aihetta uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoitettun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;

2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai

3) *matkustaja on estynyt osallistumasta matkalle häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia ja sopimuksen peruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.*

Matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus 1 momentin 3 kohdan perusteella voidaan sopimusehdoissa rajoittaa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasiassa matkanjärjestäjän kannettaviksi sen vuoksi, että matkaa ei voi saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteiden tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksusuoritukset. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

Jos matkustaja kuolee ennen matkaa, oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus on voimassa, mitä 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään.

18 §

Virheilmoitus

Matkustaja ei saa vedota virheeseen, ellei hän ilmoita virheestä matkanjärjestäjälle koh-
tuullisessa ajassa siitä, kun hän havaitsi vir-
heen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

18 §

Virheilmoitus

Matkustaja ei saa vedota virheeseen, ellei
hän ilmoita virheestä matkanjärjestäjälle koh-
tuullisessa ajassa siitä, kun hän havaitsi vir-
heen tai hänen olisi pitänyt se havaita. *Vir-
heilmoitus voidaan myös tehdä elinkeinon-
harjoittajalle, jota matkanjärjestäjä on käyt-
tänyt apunaan ja jonka suorituksessa virhe
ilmenee.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

*Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin
sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tulles-
sa voimassa olleita säännöksiä.*
